

מפת חבורות הקרקעות של ישראל בקנה-מידה של 1:1,000,000

מאת

י' דן*, ד' יעלון**, חנה קויומדז'יסקי*, צ' רז**

ת ק צ י ר

הוכנה מפה של חבורות הקרקעות של ישראל בקנה-מידה 1:1,000,000. למפה מתלווה פרק הדין בתיאורי חבורות הקרקע וגודלן, וכן תאור קצר של הקרקעות עצמן.

מ ב ו א

חבורת-קרקע היא יחידת מיפוי רחבה למדי, הכוללת בתוכה את כל הקרקעות המצויות באזור אחד ובצורת גוף אחת.

מפות הקרקע הכלליות שהוכנו לראשונה בארץ הושתתו, רובן ככולן, על בסיס של סדרות (7), או על בסיס יחידה-קרקעית גנטית אחרת (4, 5). במפתו של זהרי (3) ניתן כבר להבחין דמיון-מה לסיווג הקרקע לפי חבורות; מצויינות בה יחידות-מיפוי מורכבות, כמו כורכר וחול-חמרה, חולות ושדות-חול חופיים וקרקעות גירניות-ערבטיות עם מרבצי לס בשקעים.

מפת חבורות הקרקעות של ישראל המתפרסמת להלן מבוססת על מפות-קרקע שונות, מפורטות יותר, בעיקר על מפות שהוכנו ע"י האגף לשימור הקרקע (1) ועל סיורים ומיפוי שנעשו ע"י עובדי האגף לקרקע ומים בתחנה לחקר החקלאות (כיום – מכון וולקני לחקר החקלאות), בשטחים שונים בארץ ובעיקר בנגב. מפה זו הוכנה לראשונה באנגלית עבור ארגון המזון והחקלאות של האו"ם (6). כן פורסמה, ללא הביאור המלווה, באנציקלופדיה החקלאית ובקונטרס ע' של מכון וולקני לחקר החקלאות (2). המפה נדפסת בזה פעם נוספת, כיון שלדעתנו קשה להבינה בלי ההסברים המתלווים לה. הביאור למפה נחלק לשניים: בחלק הראשון, הדין בתיאורי חבורות הקרקע, מודגש היחס הטופוגרפי והליתולוגי שבין הקרקעות המצויות בתחומי חבורה אחת. בחלק השני מובא תיאור קצר של הקרקעות עצמן, כדי שהקורא יוכל לקבל מושג-מה גם על אופי הקרקעות המצויות בחלקי הארץ השונים. היחידה הקרקעית הגנטית המופיעה במפה או בביאור היא, בדרך-כלל, ברמה של קיבוץ-משנה או של משפחה². במפה הכללית הנדונה לא ניתן לפרט יחידות קטנות יותר, אולם המחברים מקווים כי בזמן הקרוב תפורסם מפה מפורטת יותר בה יצוינו אף היחידות הגנטיות הקטנות.

מפירסומי מכון וולקני לחקר החקלאות, סדרת 1968 מס' 1393. התקבל במערכת ביוני 1966; אושר לפירסום בנובמבר 1967.

* האגף לקרקע ומים, מכון וולקני לחקר החקלאות.

** המח' לגיאולוגיה, האוניברסיטה העברית, ירושלים.

*** האגף לשימור הקרקע, משרד החקלאות.

1 קיבוץ-משנה היא דרגת המיון הרביעית (סדר הקרקע, תת-סדר הקרקע, קיבוץ-קרקעות גדול וקיבוץ-משנה) ומהווה מעין תת-חלוקה של קיבוץ קרקעות גדול. בדרגה זו ממוינות הקרקעות של קיבוץ גדול מסויים בהתאם לדמיון לאילו של קיבוץ קרקעות גדול אחר. פרטים נוספים – ראה בפירסום של י' דן, צ' רז וחנה קויומדז'יסקי (2).

2 משפחה היא דרגת המיון החמישית. בדרגה זו ממוינות הקרקעות כבר לפי הגורמים והתכונות המשניים, בדרך-כלל – בהתאם לאופי חומר האב (2).

קרקעות אזורי הגבעות וההרים

1. טרה-רוסה, רנדזינה חומה ורנדזינה בהירה: המדרונות הנמצאים בתחומי חבורת-קרקע זו הם סלעיים ברובם. בין הסלעים מצוייה טרה-רוסה רדודה, המתחלפת עם רנדזינה חומה או עם רנדזינה בהירה. קרקעות קולוביות-אלוביות שונות מכסות את השקעים והגיאיות. בשקעים רחבים ובעמקים מצויים גם גרומוסולים. שטחה של חבורת-קרקע זו - 1950 ק"מ², שהם 9.4% משטח ישראל*.
 2. רנדזינה חומה ורנדזינה בהירה: המדרונות שבתחומי חבורת-קרקע זו הם סלעיים ברובם. בין הסלעים מצוייה רנדזינה חומה רדודה. רנדזינה בהירה אופיינית למדרונות הקירטוניים שמהם הוסר מעטה הנארי. קרקעות קולוביות-אלוביות שונות מכסות את השקעים והגיאיות. ברמות רחבות ובעמקים גדולים מצויים גרומוסולים, או קרקעות חומות כהות גרומוסוליות. שטחה של חבורת-קרקע זו - 1040 ק"מ² שהם 5.0% משטח ישראל.
 3. ליתוסול חום וקרקעות חומות בהירות לסיות: המדרונות שבתחומי חבורת קרקע זו הם תלולים ולרוב סלעיים. בין הסלעים מצוי ליתוסול חום רדוד. ליתוסול מדברי רנדזיני אופייני למדרונות הקירטוניים שמהם הוסר מעטה הנארי. לס קולוביאלובי מכסה את השקעים הקטנים והגיאיות. קרקע חומה בהירה לסית מצוייה ברמות רחבות, במדרונות מתונים ובעמקים גדולים. בעמקים ובשקעים מבחינים גם בלס צעיר. שטחה של חבורת-קרקע זו 390 ק"מ², שהם 1.9% משטח ישראל.
 4. ליתוסול חום וסירוזיום לסי: ליתוסול חום רדוד וליתוסול מדברי רנדזיני אופייניים למדרונות ולרוב הרמות. ברמות רחבות, בעמקים רחבים וברבדות (טרסות) מצוי סירוזיום לסי. לס ולס קולובי-אלובי מכסים את קרקעית הגיאיות ואת פשטי ההצפה של הנחלים. שטחה של חבורת-קרקע זו - 2,710 ק"מ², שהם 13.1% משטח ישראל.
 5. שטחים סלעיים וליתוסולים מדבריים: המדרונות הנכללים בחבורת קרקע זו הם תלולים, סלעיים בדרך-כלל וחשופים מקרקע, ורק על סלעי הקירטון והחורר מוצאים גם ליתוסול מדברי גירי רדוד. רג ליתוסולי רדוד אופייני לרמות ולשטחי פרושות המים. אלוביים מדברי גם מכסה את הגיאיות והעמקים. שטחה של חבורת-קרקע זו 4,570 ק"מ², שהם 22.1% משטח ישראל.
 13. רנדזינה בהירה, גרומוסול ופרוטוגרומוסול: רנדזינה בהירה ופרוטוגרומוסול בזלתי מכסים את המדרונות התלולים הסחופים. יש ומבחינים שם גם ברנדזינה חומה. גרומוסול חום מצוי במדרונות המתונים. שטחה של חבורת-קרקע זו - 400 ק"מ², שהם 1.9% משטח ישראל.
- קרקעות אזורי השפלות, העמקים והמישורים
6. גרומוסולים: גרומוסולים חומים מכסים את המדרונות המתונים ואת העמקים המנוקזים. בשקעים טובעניים מצוי גרומוסול הידרומורפי וגלי גרומוסולי. בקרבת גדות הנחלים מצויות, לעתים, קרקעות אלוביות חומות. במדרונות סחופים שבאזורי הבזלת מצוי גם פרוטוגרומוסול בזלתי. שטחה של חבורת-קרקע זו - 1,880 ק"מ², שהם 9.1% משטח ישראל.

* נתוני השטח והאחוזים נקבעו לפי מפת ישראל שמלפני מלחמת ששת הימים.
 ** חבורה זו שייכת לקרקעות אזורי הגבעות וההרים (ראה המפה), למרות שלפי מספרה הסידורי צריכה היתה להיות בין קרקעות אזורי השפלות, העמקים והמישורים.

7. קרקעות חומות-כהות: קרקעות חומות-כהות גרומסוליות אופייניות לרוב המדרונות המתונים; בחלק המערבי של האזור מצויות גם קרקעות חומות-כהות ריזואליות. פרארנדינה רדודה אופיינית לגבעות הכורכר בחלקו המערבי של קיבוץ קרקעות זה, בעוד שבמזרחו, במערב להרים, מצויה לעתים, במדרונות תלולים, רנדינה חומה. בשטחים מבותרים מתגלות קרקעות פוסיליות שונות המתבלות כיום לרגסולים. בשקעים ובפשטי ההצפה מצויות קרקעות חומות-כהות גרומסוליות אלוביות, קרקעות חומות-כהות אקומולטיביות וקרקעות אלוביות חומות שונות. שטחה של חבורת-קרקע זו - 730 ק"מ², שהם 3.5% משטח ישראל.
 8. קרקעות חומות-בהירות לסיות: קרקעות חומות-בהירות לסיות אופייניות למדרונות המתונים. בשטחים תלולים, במערב האזור, מצויות לעתים קרקעות חומות-בהירות קוורציות פסמיות ריזואליות, או רגסול חרסיתי, בעוד שבמדרונות התלולים שבמזרח מצויים רגסול חרסיתי, ליתוסול חום, או לעתים גם קרקעות חומות-בהירות אבנוניות. לס צעיר מכסה את השקעים ופשטי ההצפה. שטחה של חבורת-קרקע זו - 830 ק"מ², שהם 4.0% משטח ישראל.
 9. סירוויזים לסי: סירוויזים לסיים אופייניים לרמות ולחלק מהמדרונות המתונים. במדרונות תלולים מצויים סירוויזים קוורציים פסמיים ריזואליים, סירוויזים אבנוניים ואף ליתוסול חום. לס צעיר מכסה את השקעים ופשטי ההצפה. שטחה של חבורת קרקע זו - 740 ק"מ² שהם 3.6% משטח ישראל.
 10. רג ואלוביום מדברי גס: רגים רגסולים אופייניים לרמות המישוריות. במדרונות מצויים סדימנטים שונים בלתי בלויים, בעיקר חלוקים. אלוביום מדברי גס מכסה את השקעים, את אפיקי הנחלים ואת המניפות האלוביות. במרכזי השקעים מבחינים לעתים באלוביום לסי. שטחה של חבורת-קרקע זו - 2290 ק"מ², שהם 11.1% משטח ישראל.
 11. חמרה: חמרות שונות אופייניות לרוב המדרונות. ברמות מישוריות, בשקעים קטנים ולרגלי מדרונות מצוי, בדרך-כלל, נזאו. חמרות חומות, קרקעות אלוביות שונות וגרומסולים מכסים את העמקים ואת פשטי ההצפה. פרארנדינה מכסה את המדרונות התלולים של גבעות הכורכר. שטחה של חבורת קרקע זו - 750 ק"מ², שהם 3.6% משטח ישראל.
 12. רגסול חולי וקרקעות חומות בהירות: רגסול חולי צעיר מכסה כמעט את כל הנוף. מתחת לחול זה, בעומק שבין 50-100 ס"מ מצויות, בשטחים המדרוניים, קרקעות חומות-בהירות קוורציות פסמיות ריזואליות ולעתים גם קרקעות חומות-בהירות אחרות. בשקעים מגיע עומק החול ל-1-2 מ' ויותר והוא מכסה שם, בדרך-כלל, לס. שטחה של חבורת-קרקע זו - 470 ק"מ², שהם 2.3% משטח ישראל.
 14. חולות נודדים: חולות נודדים ושדות-חול מכסים את כל השטח. שטחה של חבורת-קרקע זו - 1150 קמ², שהם 5.6% משטח ישראל.
 15. סרוויזים גירי: סירוויזים גירי אופייני לרוב השטח. בשטחים בלתי מגוקזים מצויות, לעיתים, קרקעות הידרומורפיות גיריות וגלי גירי. במתלולי הרבדות מצוי ליתוסול מדברי רנדיני. שטחה של חבורת קרקע זו - 140 ק"מ², שהם 0.7% משטח ישראל.
- קרקעות פשטי ההצפה הטובעניים**
16. קרקעות הידרומורפיות וגלי: גרומסולים הידרומורפים, גלי גרומסולי וכבול מכסים את רוב השטח. יש ומבחינים בגדות הנחלים גם בקרקעות אלוביות חומות. שטחה של חבורת-קרקע זו - 130 ק"מ², שהם 0.6% משטח ישראל.
 17. סולונצ'ק: סולונצ'קים שונים, החל מחוליים וכלה בדקי-גרגר, מכסים את כל השטח. הקרקעות מלחות מאוד ויש שמלחותן מגיעה עד כדי 50% בשכבות העליונות. שטחה של חבורת-קרקע זו - 90 ק"מ² שהם 0.4% משטח ישראל.

תיאורי הקרקעות

חמרה (אורתו-חמרה) - $Rhodoxera$ * : קרקעות בעלות חתך ABC. צבע אופק A - חום, מירקמו חולי ומבנהו - גושי עד שפך. אופק B הוא אדום, חולי-סיני עד סיני-חרסיתי-חולי במירקמו, ופריסמאטי (בקרקעות חוליות - גושי) במבנהו. ציפוי חרסיתי-חום-אדום מכסה את הפריסמות שבאופק זה. חומר האב שבעומק הוא חולי. הקרקעות הן חסרות-גיר.

חמרה חומה - $Haploxera$: קרקעות בעלות חתך ABC או $ABBb$. צבע אופק A - חום והוא חולי עד סיני במירקמו וגושי עד אגוזי במבנהו. אופק B הוא חום-אדום כהה, או חום כהה, בעל מירקם סיני עד חרסיתי-חולי ומבנהו פריסמאטי. ציפוי חרסיתי מכסה את הפריסמות שבאופק זה. חומר האב מורכב מסחף אלובי בעל מירקם חולי-חרסיתי מעורב. הקרקעות הן חסרות-גיר.

קרקעות חומות כהות (רזידואליות ואקומולטיביות) - $Haploxera$ (Typic) וכן גם $Haplarga$: קרקעות בעלות חתך ABC ולעיתים גם $ABBb$. אופק A הוא חום, חולי עד סיני במירקמו, וגושי עד אגוזי במבנהו. צבע אופק B - חום כהה, הוא סיני-חולי עד חרסיתי ובעל מבנה פריסמאטי. ציפוי חרסיתי מכסה את הפריסמות שבאופק זה. בעומק רב יותר מצוי אופק B_{3ca} או C_{ca} ברור. הקרקע נוצרה מחול שכוסה בהדרגה ע"י משקעים איאוליים דקי-גרגר (קרקע חומה כהה רזידואלית), או מסחף אלובי חולי-חרסיתי-סילטי מעורב (קרקעות חומות כהות אקומולטיביות). הקרקעות הללו מכילות גיר.

קרקעות חומות כהות גרומסוליות - $Haploxera$ (Vertic) וכן גם $Haplarga$ (Vertic), או $Chromoxera$: קרקעות בעלות חתך $ABBb$. צבע אופק A - חום, הוא סיני-חרסיתי-סילטי במירקמו, ואגוזי במבנהו. אופק B הוא חום כהה. סיני-חרסיתי עד חרסיתי, ופריסמאטי. ציפוי חרסיתי מכסה את הפריסמות שבאופק זה; מעומק 1 מ' ומטה מצויים מישורי החלקה אלכסוניים. אופק ca מצוי בעומק העולה על 75-100 ס"מ. בעומק רב מצויה, בדרך-כלל, חרסית חומה. הקרקעות נוצרו מסחף איאולי או אלובי חרסיתי-סילטי. הן מכילות גיר בכל אופקיהן.

קרקעות חומות בהירות קוורציות פסמיות רזידואליות - $Haplarga$: קרקעות בעלות חתך $ABCaC$. אופק A הוא חולי עד סיני-חולי במירקמו, צבעו חום עד חום-צהוב ומבנהו גושי עד אגוזי. צבע אופק Bca - חום עד חום-אדום, הוא חולי-סיני עד סיני במירקמו, ואגוזי עד פריסמאטי במבנהו. מצויים בו תצבירי גיר קשים. חומר האב שבעומק הוא חולי. הקרקעות מכילות גיר ובאופק ה- ca הן אף גרירות.

קרקעות חומות בהירות לסיות - $Haplarga$ וכן גם $Calciorthids$ או $Camborthids$: קרקעות בעלות חתך $ABCaBb$ או $A(B)CaC$. אופק A הוא חום-צהוב, מירקמו סיני-חולי, ומבנהו אגוזי. צבע אופק B - חום-צהוב או חום, הוא סיני או סיני-חרסיתי במירקמו ואגוזי או פריסמאטי במבנהו; מצויים בו תרכיזי גיר רבים. בעומק רב מצויה חרסית חומה או סין חום-צהוב. הקרקעות נוצרו מלס איאולי או פלוביאטילי. החתך מכיל גיר למלוא עומקו. יש שאופק ca הוא גירי.

קרקעות חומות בהירות אבנוניות - $Haplarga$ וכן גם $Calciorthids$ או $Paleorthids$: קרקעות בעלות חתך $ABCaC$. הקרקע מכילה הרבה מאד אבנים וצורתן בכל האופקים. אופק A הוא חום-צהוב, סיני-חולי במירקמו ואגוזי במבנהו. אופק B הוא חום, סיני עד סיני-חרסיתי ואגוזי. באופק זה מצוי ריכוז ניכר של גיר, ביחוד סביב האבנים, ויש שגיר זה מתלכד לסוליה גרית. חומר האב שבעומק מורכב מחלוקים המעורבים במעט חומר דק. כל החתך מכיל גיר, או שהוא גירי.

* שמות הקרקעות בלועזית הם לפי המיון האמריקאי.

סירוזיום לסי - Haplargids: קרקעות בעלות חתך $ABCaBb$ או $A(B)CaC$. צבע אופק A - חום חיוור מאד, הוא סייני-חולי במירקמו, ואגוזי במבנהו. אופק B הוא סייני או סייני-חרסיתי, אגוזי או פריסמאטי. באופק זה מצויים תרכיזי גיר רבים. בעומק הקרקע מצויים גבישים של גבס ומלחים מסיסים. כל החתך מכיל גיר. יש שאופק ה- Ca הוא גירי.

סירוזיום אבנוני - Haplargids וכן גם Paleorthids: קרקעות בעלות חתך $ABCaC$. הקרקע מכילה הרבה מאד אבנים וצרורות ומכוסה לרוב ריצוף מדברי. אופק A הוא חום חיוור מאד, חולי-סיני ובעל מבנה גושי או אגוזי. אופק B הוא חום, סייני או סייני-חרסיתי, ומבנהו אגוזי. יש ובעומק של כמחצית המטר מצויה סוליה גירית קשה. השכבות העמוקות מלחות. חומר האב שבעומק מורכב מחלוקים המעורבים במעט חומר דק יותר. כל החתך מכיל גיר, או שהוא גירי.

סירוזיום קוורצי פסמי רזידואלי - Haplargids: קרקעות בעלות חתך $ABCaC$. אופק A הוא חולי עד סייני-חולי במירקמו, בעל גוון חום חיוור מאד, ומבנהו גושי עד אגוזי. צבעו של אופק B הוא חום או חום-אדום, מירקמו חולי-סיני עד סייני ומבנהו אגוזי. מצויים בו תצבירי גיר קשים. השכבות העמוקות מלחות. חומר האב שבעומק הוא חולי. הקרקעות מכילות גיר בכל אופקיהם, ובאופק ה- Ca הן אף גיריות.

סירוזיום גירי - Calciorthids (Typic): קרקעות גיריות דקות-גרר (סיניות עד חרסיתיות). בעלות חתך $A(B)Cca$; צבען - חום-אפור והן נוצרו מחוור הלשון או מאלוביום גירי ישן. יש ובעומק הן מכילות גם גבס ומלחים קלי-תמס.

רג (חמדה) - Calciorthids וכן גם Camborthids: קרקעות מדבר גיריות ושטוחות המכוסות רצף מדברי. אופק A, בעובי של כ-2-5 ס"מ, הוא חום חיוור מאד, סייני ומשולבק. אופק B, בעובי של כ-10-20 ס"מ, הוא סייני או סייני-חרסיתי במירקמו, בעל גוון צהוב-אדמדם, שפך ומלוח מאד. יש ומופיעים בשכבה זו, או בעומק רב יותר, ריכוזי גבס היוצרים לעיתים סוליה קשה. בעומק מצוי לפעמים סלע, לרוב סלע גירי או צורני (ברגים הליתוסוליים). אולם לרוב מוצאים שם קונגלומרט, או תערובת של חלוקים עם מעט עפר דק (ברגים הרגוסוליים). גרומוסולים - Xererts, לרוב Chromoxererts: קרקעות חרסיתיות מונטמורילוניטיות, חומות כהות (גרומוסולים חומים) או חומות-אפורות ואפורות כהות (גרומוסולים הידרומורפיים), בעלות חתך AC. הקרקע נסדקת במידה ניכרת בעונת היובש וקיימים סימנים לערבוב מתמיד של השכבות השונות. השכבה העליונה בעלת מבנה גרגרי; היא משתנה בהדרגה לאופק אגוזי ולאחר מכן - לשכבה עמודית מהודקת. מעומק של כמחצית המטר מופיעים מישורי החלקה אלכסוניים והמבנה נעשה פרימידיאלי. הקרקעות הללו, בדרך-כלל מכילות גיר. הן נוצרו מסחף חרסיתי אלובי או איאולי, או מבזלת.

טרה רוסה - Rhodoxeralfs (Lithic) וכן גם Haploxeroll (Lithic): קרקעות חרסיתיות, חומות-אדומות או אדומות, בעלות חתך $A(B)R$ או AR , המכסות סלע גירי קשה, דולומיט ולעיתים נארי. אופק A הוא גרגרי או אגוזי וכהה, יחסית, ואילו אופק B הוא אגוזי או קובי במבנהו. המעבר לסלע שלמטה הוא חד. הטרה-רוסה רדודה, בדרך-כלל, וסלעים רבים מזדקרים לרוב על פני השטח. יש ובסדקים שבין הסלעים חודרת הקרקע לעומק רב. הטרה רוסה היא בדרך-כלל חסרת גיר.

רגדזינה חומה - Haploxeroll (Lithic) וכן גם Palexeralfs (Lithic): קרקע חרסיתית חומה כהה, בעלת חתך $A(B)R$ או AR , המכסה נארי, קירטון קשה ולעיתים אף סלע גיר אחרים. אופק A הוא גרגרי וצבעו כהה, יחסית. יש שהוא מכיל כמויות ניכרות של הומוס. אופק B הוא אגוזי ובהיר יותר. המעבר לסלע שלמטה הוא חד. הקרקע רדודה, בדרך-

כלל, וסלעים רבים מזדקרים לרוב על-פני השטח. בין קרקעות הרנדזינה הנזכרות מצויים טיפוסים חסרי גיר ומכילי גיר.

רנדזינה בהירה - (Lithic או Typic) Xerorthents וכן גם Rendoll (Entic או Lithic): קרקע גירית חומה בהירה עד אפורה בהירה, סיינית עד חרסית-סילטית במירקמה, בעלת חתך AC. היא נוצרת מקירטון או חוור. אופק A - בעל מבנה פירורי. המעבר לסלע האב הוא הדרגתי.

פרארנדזינות - לרוב Palexeralfs (Lithic) יתכן גם Haploxeroll (Lithic): קרקעות חוליות או סייניות, חומות עד חומות בהירות, רדודות, מכילות גיר או גיריות; הן מכסות אבן-חול גירית (כורכר).

פרוטוגרומסולים בזלתיים - Haploxeroll (Lithic, Lithic-Mollic, Vertic): קרקעות חרסיתיות-אבניות, חומות כהות, רדודות, המכסות סלעי בזלת. הקרקעות חסרות גיר, בדרך-כלל. על-פני השטח מזדקרים לרוב סלעים רבים.

ליתוסול חום - Torriorthents (Lithic): קרקע סיינית, חומה עד חומה-צהובה, רדודה, מכילת גיר. היא מכסה סלע גירי קשה או נארי, בעומק של כ-10-30 ס"מ. המעבר לסלע שלמטה הוא חד; בדרך-כלל מזדקרים סלעים רבים על-פני השטח.

ליתוסול מדברי רנדזיני - Torriorthents (Lithic): קרקע סיינית, גירית, בהירה ורדודה. נוצרה מקירטון או חוור. יש שהיא אף מלווה במידת-מה.

ליתוסול מדברי גירי - Torriorthents (Lithic): קרקע גירית בהירה, רדודה ומלווה מאד; היא מצויה במדבר, על-גבי קירטון או חוור.

רגוסולים - Xerorthents (וכן Torriorthents): קרקעות בעלות חתך AC שנוצרו מחומר בלתי מלוכד, בדרך-כלל מקרקעות קבורות שונות. הרגוסולים מצויים לרוב במדרונות תלולים, בבתרונות, או בשטחים של חול צעיר. לפי תכונות חומר האב מבחינים בין רגוסול חרסיתי חום (נוצר מחרסית חומה קבורה) לבין רגוסול חמרי (נוצר מחמרה קבורה), רגוסול חולי וכו'.

קרקעות קולוביות אלוביות - Xerofluvents: קרקעות חרסיתיות, חרסיתיות-סייניות וסייניות. הן עמוקות ומכילות הרבה צרורות ואבנים. קרקעות אלו נוצרו, לרוב, מסחף של טרה רוסה, רנדזינה חומה או רנדזינה בהירה, והן דומות בתכונותיהן לקרקעות הנ"ל.

קרקעות אלוביות - Xerofluvents: קרקעות שנוצרו מסחף אלובי צעיר השוקע בעמקים ובפשטי הצפה, בצפון הארץ ובמרכזה. קרקעות אלו חומות, בדרך-כלל, והמירקם בינוני או בינוני-דק. לפי הרכבן ניתן להבדיל בין קרקעות אלוביות חומות (מכילות גיר) לבין קרקעות אלוביות חמריות (חסרות גיר). כן מבחינים בין קרקעות סייניות, סילטיות, חרסיתיות וכו' אלוביות מדבריות - Torrifluvents (Typic): אלוביות זה הוא אבני ומכיל רק מעט מאד חומר דק; חומר זה שוקע במניפות אלוביות, באפיקי הנחלים ובגיאיות, בשטחים המדבריים של הארץ.

קרקעות חוליות - Quarzipsamments וכן Torripsamments: קרקעות חוליות צעירות אשר נוצרו מחול איאולי, או לעתים, אף מסחף חולי אלובי.

לס ואלוביום לסי - Torrifluvents (Typic): קרקעות סייניות דקות-גרגר יחסית, חומות-צהובות בהירות או בהירות מאד. הן מכילות גיר או גיריות וחסרות חתך גנטי. קרקעות אלו נוצרו משקיעה משנית של אבק איאולי, או מסחף מים של חומר דמוי לס.

לס קולובי אלובי - Torrifluvents (Typic): קרקע הדומה ללס, אולם מכילה בחתך גם צרורות ואבנים.

כבול - Histisols : קרקעות המכילות יותר מ-20% הומוס. הן נוצרו כתוצאה מפירוק רקב צמחים, בעיקר מיני גומא.

גלי וקרקעות הידרומורפיות - Haplaquents : קרקעות הלוקות בניקוז. הן מכילות בעומק, בדרך-כלל, שכבת גלי. הקרקעות לרוב דקות-גרגר וככלל הן מכילות גיר או גיריות. נזאו - בדרך כלל Albaqualfs : קרקע בעלת חתך ABC. אופק A הוא אפרפר, מירקמו חולי ומבנהו שפך. אופק B הוא אפור או חום-אפור עם כתמים צהובים, חומים ולעיתים גם אדומים. הוא חרסיתי-חולי במירקמו ומהודק במבנהו. באופק זה מצויים עמודים גדולים המתפוררים לפריסמות. על-פני הפריסמות מצוי ציפוי חרסיתי ניכר. בעומק משתנה הקרקע בהדרגה לחמרה אדומה ולבסוף אף לחול. כל הקרקע היא חסרת גיר.

סולונצ'קים - Salorthids : קרקעות המכילות כמויות גדולות של מלחים, ביחוד בשכבות העליונות. בעומק הקרקע מצויים מי תהום מלוחים. הסולונצ'קים נוצרו, בדרך-כלל, מס-חף אלובי וניתן להבדיל בין סולונצ'קים חוליים, סייניים וחרסיתיים.

ספרות

1. גיל, נ', רוזנפוט, צ' (1955) קרקעות ישראל ואפשרויות ניצולן החקלאי. המדור לפירסומים חקלאיים, משרד החקלאות, תל-אביב, חוב' מס' 54.
2. דן, י', רז, צ', קוימדז'יסקי חנה (1964) הנחיות לסקר קרקע. מכון וולקני לחקר החקלאות, קונטרס ע'.
3. זהרי, מ' (1955) גיאובוטניקה, הוצאת "ספרית הפועלים", מענית.
4. רביקוביץ, ש' (1950) קרקעות החול החומים אדומים בשרון ובשפלה. התחנה לחקר החקלאות, קונטרס נ"ה.
5. ——— (1952) קרקעות איאוליים בנגב (החלק הצפוני). "כתבים" ב-1: 36-1.
6. Dan, J., Yaalon, D. H., Koyumdjisky, Hanna and Raz, Z. (1962) The Soils and Soil Association Map of Israel. Israel Ministry of Agric. and the Hebrew University of Jerusalem.
7. Strahorn, A. T. (1928) Soil Reconnaissance of Palestine. Report of the Experts, submitted to the Joint Palestine Survey Comm., Boston, Mass.